

KISGRAFIKA

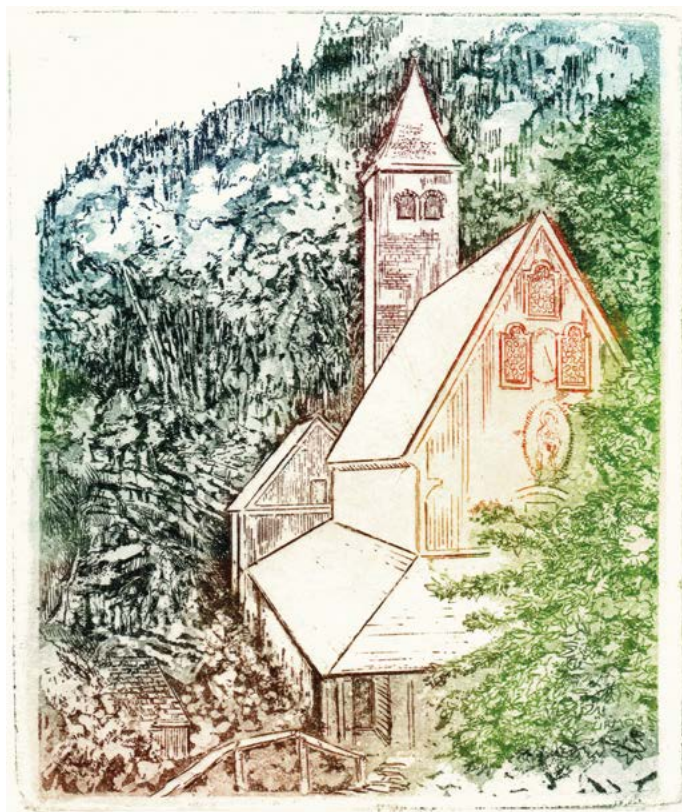
60. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”

Postacím: 2045 Törökbálint, Bartók Béla u. 2., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztő: Vasné dr. Tóth Kornélia

Felelős kiadó: Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető; e-mail: titkar@kisgrafika.hu

Ürmös Péter: Klobenstein-hágó, Alpok, C3/C5 (2019), 99×83

T A R T A L O M

Vasné dr. Tóth Kornélia: Ex librisek a XVI. század elejéről. Albrecht Dürerre emlékezünk

Pálos Miklós: Minores, maiores

Rác Mária: Varga Mátyás képző- és iparművész munkássága

Rác Mária: Elvesztettük egyik legaktívabb, legrégebb tagunkat, barátunkat

Ifj. Kékesi László: Az emlékezés és hiánypótlás morzsái

Vasné dr. Tóth Kornélia: Híres gyűjtők könyvjegyei az OSZK-ban. Némedy Gyula (1881–1949)

Várkonyi Zsolt – Vasné dr. Tóth Kornélia: Várkonyi Károly kisgrafikai alkotásjegyzéke (II.)

HÍREK – LAPSZEMLE – KÖNYVESPOLC – EGYESÜLETI HÍREK

2021/2

EX LIBRISEK A XVI. SZÁZAD ELEJÉRŐL. ALBRECHT DÜRERRE EMLÉKEZÜNK

550 éve született ifjabb Albrecht Ajtösi Dürer (Nürnberg, 1471. május 21. – Nürnberg, 1528. április 6.) magyar származású bajor festő, grafikus, könyvkiadó és művészetelméleti író, idősebb Ajtösi Albert aranyműves fia. Ősei a Gyula melletti Ajtósról (Eytas) származtak, a falu nevét mint nemesi előnevet használták. A korai reformáció, a német reneszánsz legismertebb képviselője házában és külföldön egyaránt. Portrék, oltárképek és más vallásos témájú festmények mellett számos mívés rézkarcot, fametszetet, könyvillusztrációt és önarcképet készített.

Várkonyi Károly fametszete (1970), 78×78

Rajztehetsége már gyerekkorában megmutatkozott. 1486-ban belépett Michael Wolgemut német festő és grafikus műhelyébe, ahol alapos mesterségbeli képzést kapott: itt ismerte meg a fametszés technikáját. Részt vett a híres Schedelvilágkrónika elkészítésében, melynek kiadója a keresztpapja, Anton Koberger volt. Ekkor ismerkedett meg a német késő gótika legnevesebb metszetkészítőinek munkáival, hatásukat tükrözik az ebben a korszakban készült rajzai. Első vándorútján Bazelben és Strasbourgan illusztrációkat készített néhány kiadványhoz, például 1494-ben Sebastian Brant *Bolondok hája* című művéhez és Terentius komédiáihoz.

Első itáliai útján szerzett benyomásai meghatározták egész további művészetét. Már a Wolgemut-műhelyben látott itáliai metszeteket, le is másolt egy Mantegna-metszetet, olasz kártyákról készített másolatokat. 1500 körül kezdték egyre inkább foglalkoztatni a művészetelméleti problémák. Megismerte az ókori elméleti írókat, köztük Vitruviust. Megpróbálta meghatározni a szép emberi test arányait, tanulmányokat készített. Ezek eredményeit összegzi az *Ádám és Éva* című metszet, amely teljesen szakít a gótikus formanyelvvel.

1498-ban jelent meg a tizenöt fametszethől álló *Apokalipszis-sorozat* a *Jelenések könyvéhez*, melyen a művész vonalozott felülettel érzékeltette a fény-árnyék hatást. Egyszerre adta ki latinul és németül is, óriási sikert aratva. E fametszetei még őrzik a késő gótika formai megoldásait. Még két hasonló nagyságú metszetsorozatot készített *Mária élete* és *Nagy Passió* címekkel.

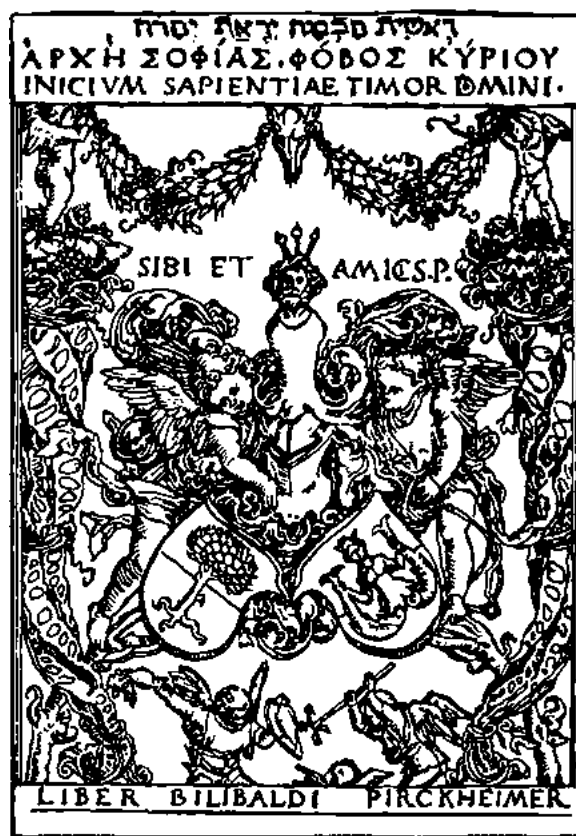
Témavilága abból a felfogásából származik, mely szerint a művészet egyik legfőbb küldetése a bibliai történetek és a szentek életének megjelenítése. Többnyire Krisztus szenvedését, Mária és a szentek életét ábrázolta. Emellett foglalkoztatták az arcképek, melyeket nagy jelentőségű személyekről – Rotterdami Erasmusról, Bölcs Frigyesről, Willibald Pirckheimerről, Michael Wolgemutról – készített.

A 15. században virágzó német rézmetsző művészet Dürer működésével érte el csúcspontját. Több mint száz rézmetszetet készített, s ezeken a szürke különböző árnyalataival szinte festői hatást ért el. Híres rézmetszetei a *Melankólia*, a *Szent Jeromos* és a *Lovag*, a *Halál* és az *Ördög* című grafikák.

1512 februárjában ismerkedett meg a Nürnbergben időző I. Miksa (1459–1519) német-római császárral, aki támogatta a könyvnyomtatást, és a művészetek nagylelkű mecénása volt. Dürer – mint életjáradékkal is támogatott művész – Lucas Cranach és Albrecht Altdorfer társaságában rajzokat készített a császár latin nyelvű imakönyvébe.

Az ex libris műfajában is az elsők közt alkotott, 1500–1525 körülről több könyvjegyet és ex libris tervet tulajdonítanak neki. Barátja, Willibald Pirckheimer (1470–1530) humanista – 1497-től Nürnberg tanácsosa, a reformáció híve – nagyhírű könyvtára számára 1501–1504 között metszett egy fametszete ex librist. Ezen a „Liber Bilibaldi Pirckheimer” [Bilibald = Willibald Pirckheimer könyve] mellett a „Sibi et amicis P.” [Magának és a barátainak P. = Pirckheimer] felirat olvasható. Az ex libris két változata ismert, a nagyobb méretű felül kiegészül az „Inicium sapientiae [est] timor Domini”, azaz „A bölcsesség kezdete az Úr félelme” szöveggel, három nyelven, héberül, görögül és latinul. Az ex libris ábráján Pirckheimer és felesége, született Crescentia Rieter kettős, ún. házassági címere látható, egyéb növényi és alakos díszítőelemekkel.

Pirckheimer számára egy tollrajzolatú ex libris tervet, emellett Pirckheimer vitairataihoz és fordításaihoz díszes borítókat is készített Dürer.

Dürer fametszete, Pirckheimer és felesége házassági címere (1501–1504 k.)

A nürnbergi Michel Behaim von Schwarzbach (1459–1519) patrícius részére metszett ex libris címeres kompozíciója abban különleges, hogy az ábra alatt üres tábla áll, a tulajdonos ide írhatta be a nevét. A lap keletkezését egyes források 1509-re teszik.

A nürnbergi Hieronymus Ebner von Eschenbach (1477–1532) főbíró, a reformáció nagy pártfogója részére metszett 1516-os címeres ex librisen „Deus refugium meum” [Isten a menedékem] felirat olvasható, házassági címerrel.

Dürer fametszete Hieronymus Ebner részére (1516)

Dürer valószínűleg készített még ex librist Lazarus Spengler nürnbergi tanácsírnok, tudós, költő részére (1515), aki legjobb barátai közé tartozott, emellett Johannes Stabius természettudós, császári történetírónak (1521 k.). Utóbbi ex libris kapcsán többen kétségbe vonják a szerzőségét.

Ismeretesek ex libris tervei Melchior Pfinzing számára szerencsekerékkel (1515 k.); Johann Tscherte bécsi császári építőmester részére címerrel (1521 k.); egy színezett tollrajz szárnyas edénnyel, oroszlánnal és egy tollrajz címet tartó vademberrel.

Dürer három fiatal festő barátja Hans Sebald Beham (1500–1550), annak testvére, Barthel Beham (1502–1540) és Georg Pencz (1500 k.–1550) voltak. Bizonyos források Hans Sebald Behamot Dürer tanítványának tartják, mások csak követőjének. Leginkább réz- és fametszeteiről, miniatúráiról híres: 1500 fa- és 252 rézmetszete nagyrészt könyvillusztáció. Neki (vagy testvéreinek) tulajdonítják a legrégebb ismert magyar könyvtárjegyeket, a Werbőczy István országbíró és a Hans Teilnkes pozsonyi polgár nevére szóló ex libriseket. Ezek mindegyike Nürnbergben készült, az előbbi 1521–1522 táján, az utóbbi 1525-ben. Hans Teilnkes ex librisén a pajzson kétféjű oroszlán, a sisakon agancsos férfialak látható. A név valószínűleg a metsző elírása miatt lett Teilnkes, valójában a Telekesi család egy tagjára vonatkozhat.

A kortársak közül megemlítem még Lucas Cranach (1472–1553) német festő, grafikus, aki 1509 táján Dietrich Bloch orvosprofesszor számára metszett könyvjegyet. A Dürer-iskolához tartozó Hans Springinkle (1490/1495 k.–1540 k.) 1516-ban Georg Tannstetternek készített ex librist az égbolt és a csillagok ábrázolásával.

Pirckheimer 1528-ban megélte Dürer halálát. E szavakkal búcsúzott barátjától: „Ha Isten hosszabb életet adott volna neki, még igen sok csodálatos, különös dolgot hozott volna napvilágra. [...] De az Isten, aki minden dolgot a legjobban rendez el, ezt már – bizonyára nem ok nélkül – nem engedte.”

Dürer munkássága nagy hatást gyakorolt a képzőművészeti életre, réz- és fametszeteinek kivételes ábrázolóereje, részletgazdagsága miatt a metszés nagymestereként tisztelték kortársai és az utókor is. Emlékére, műveivel, portréjával számos ex libris, in memoriam lap készült a XX–XXI. században is, gondolhatunk itt többek között Várkonyi Károly, Fery Antal, Farkas József, Gáborjáni Szabó Kálmán, König Róbert, Vén Zoltán alkotásaira. Hazánkban az 1935 októberében Debrecenben megalakuló, és 1949-ig működő Ajtósi Dürer Céh nevében is őrizte az emlékét. Napjainkban ennek hagyományait folytatja a 2000-től fennálló Grafikusművészek Ajtósi Dürer Egyesülete (GADE).

FŐBB SZAKIRODALMAK

ÁFRA János: *Dürer után szabadon, A 15 éves Grafikusművészek Ajtósi Dürer Egyesülete kiállítása, Új Művészet*, 2015/11. sz., <http://www.ujmuveszet.hu/2015/11/durer-utan-szabadon/>

GALAMBOS Ferenc: *Dürer az ex libris művész*, Kisgrafika Értesítő, 1971. április, 770–775.

SZALAI Elek: *Albrecht Dürer és Willibald Pirckheimer a reformáció mozgalmában*, Székesfehérvár, 1980, 22. (doktori értekezés)

TEVELYNE KULCSÁR Andrea: *Albrecht Dürer és a könyvművészet*, Bp., Remek-Mű Kiadó, 2008, 43, 82–83., http://toldyferenc.elte.hu/Tevelyne_Kulcsar_Andrea.pdf

Vasné dr. Tóth Kornélia

MINORES, MAIORES

2021. február 16-án Budapesten az Art9 Galériában nyílt meg az Ürmös Péter grafikusművész nyugdíjba vonulása alkalmából rendezett „Minores, maiores” című kiállítás, melyről a művész a 9Tv-nek (Ferencváros Televíziója) is nyilatkozott. A tárlat különlegessége az volt, hogy a műalkotásokat a nyomtatott eredeti nyomólemezzel és a nyomólemez faktúrájának együttes szerepeltetésével mutatta be. Pálos Miklós festőművész megnyitóbeszédéből idézünk.

Ürmös Péterről elmondható, hogy ő sem korszerű figura, megjelenésében, tevékenységében van valami rokonszenves időtlenség. Utolsó szerzetes tanár és szerzetes művész, akit renyhe korunk szeretne elfelejteni. Nem maradi hagyományörző és nem a fejlődés megátalkodott kerékkötője, hanem radikális konzervatív, aki szó szerint konzervként, egy légmentesen lezárt dobozban, makacsul frissen tart olyan értékeket, amelyeket a kacska korszellem eltörölni kíván.

Ürmös Péter pályája kezdetétől foglalkozik sokszorosító grafikai technikákkal. A műfajon belül a hagyományosabbakat szereti: a magas- és mélynyomás összes változatát, esetenként litográfiát. Közel félszáz kiállításon van túl, ezek egy részét dán, lengyel, litván és német földön rendezte. Ösztöndíjas volt Olaszországban és kiállító a XI. Firenzei Kortárs Képzőművészeti Biennálén. Tehát művészként igazi vándor szerzetes. Választott technikáinak határozott jellegzetessége, hogy a vizuális élmény csak egy hosszadalmas munkafolyamat eredményeként jön létre, de akkor több, egymással azonos példányban. Ez a sokszorosíthatóság biztosította több száz éven át, hogy a szemlélő olyasmint láthasson, ahol nincs ott, ahol nem tud jelen lenni. Ürmös Péter rendületlenül és változatlanul használja ma is, amikor úti élményeit grafikai lapjain közvetíti felénk.

Az európai kultúrában a grafikának és a hozzá kapcsolódó sokszorosításnak a vonal és az abból építkező rajz jelentette az alapját, ugyanúgy, ahogy a verbális közlés formáinak egyaránt szüksége volt nyomóformára, festékre és papírra. Egészen mostanáig, mert a jövőben mindez biztosan feleslegessé válik.

Hamarosan a rajzoló és író embert felváltja a számítógép, a vonalat, a rajzot és az írást pedig egy-egy algoritmus.

A sarokba szorító automatizmusok keresztüzében Ürmös Péter tesz egy kísérletet. Most önálló kiállítási tárgyként mu-

Ürmös Péter linómetszete, X3 (2020), 123×100

tatja be a fáradtságos nyomdai munkamenet kezdetét, az eredeti nyomóformákat. A grafikus gondolkodásnak, a rajzolásnak, a nyomatkészítés műgondjának újabb rétegeit mutatja be azzal, hogy egy archaikus munkafolyamat eddig nem érzékelt részleteit teszi láthatóvá. A karcolt, foltmaratással és borzolással megdolgozott felületek önálló életet él, a munkafolyamatok során elváltozó, átalakuló, esetleg eltűnő részleteiről készült kinagyított digitális nyomatokkal mintha a hagyományos grafika szigorú méretbeli korlátait lépné át. A felnagyított részletek oldják a vonalak szigorát. Talán egy derűs és kíváncsi mozdulat ez egy új dimenzió, egy feszültségekkel és kötelezettségekkel kevésbé terhelt alkotói időszak felé.

Pálos Miklós

VARGA MÁTYÁS KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZ MUNKÁSSÁGA

Varga Mátyás (Budapest, 1910. december 1. – Szeged, 2002. október 28.) magyar grafikusművész, színházi előadások és filmek díszlet- és jelmeztervezője, tanár és múzeumalapító.

1910. december 1-jén született Budapesten. Művészet iránt fogékony családban nőtt fel, már gyermekkorában a színházi díszlettervezés vonzotta. Főiskolai tanulmányokat a Képzőművészeti és az Iparművészeti Főiskolán folytatott 1926–1929 között. Mesterei voltak: Steyn János, Kürthy György, Varga Nándor Lajos. Osztálytársai között volt Márk Tivadar (1908–2003) magyar iparművész, Kossuth-díjas jelmeztervező, a Zeneművészeti Főiskola óraadó tanára, a Magyar Állami Operaház Mesterművésze és örökös tagja, a Párizsban élt Michel Gyarmathy (szül. Ehrenfeld Miklós, 1908–1996), aki 1933-tól Párizs egyik legismertebb szórakozóhelyén, a Folies Bergèreben dolgozott mint grafikus, díszlet- és jelmeztervező, ren-

dező, művészeti igazgató; az Amerigo Tot néven világhírűvé lett Tóth Imre (1909–1984) magyar szobrászművész, színész; Fery Antal (1908–1994) grafikusművész, tervezőgrafikus, a KBK egykori elnöke.

Az iskola az elméletet szorosan összekapcsolta a gyakorlattal, így Varga Mátyás már az első tervezéseiben is tanúbizonyságot tett stílusérzékéről, anyagismeretéről, szakmai biztonságáról. A következő időszakokban stúdiókat vett a Képzőművészeti Főiskolán Varga Nándor Lajos (1895–1978) műhelyében.

Élete első színházi szerződése Szegedhez köti. Az 1930–31-es évadra a Városi Színházhoz az akkor kinevezett igazgató, Kürthy György hívta. 1935-ben dr. Németh Antal igazgató a budapesti Nemzeti Színházhoz szerződött. 1941-től 1944-ig a Kolozsvári Nemzeti Színház tervezője, 1944–1980 között a budapesti Nemzeti Színház tervezőművésze volt. 1952–1956-ban az Iparművészeti Főiskola díszlettervező szakán tanszékvezető, 1980-as nyugdíjba vonulásáig a budapesti Nemzeti Színház legtöbbet foglalkoztatott díszlettervezője volt.

1936-tól 1939-ig, majd 1959-től a Szegedi Szabadtéri Játékok scenikusaként dolgozott, az intézmény szervezeti vezetőjének közvetlen munkatársaként. Ő képviselte a folyamatoságot a játékok két korszaka között a művészeti vezetésben. Jól ismerte a szegedi dóm égbe hasító, kettős tornyának kihívásait, a tér adottságait. Harmincegy szezonban dolgozott a Dóm téren, 29 produkció díszletét tervezte. Olyan szabadtéri színpadi sikerek fűződnek nevéhez, mint Madách *Az ember tragédiája*, melynek színpadképét 8 rendezésben alkotta újra. Az ő munkája volt Herczeg Ferenc *Bizánca*, Kacsóh Pongrác *János vitéze*, majd a játékok felújítását követően Erkel Ferenc, Kós Károly, Vörösmarty Mihály műveinek látványtervei. Az évi 40-50 bemutató díszletezése fantasztikus iskolát jelentett, s továbbfejlesztette Varga Mátyás fantáziáját, empatikus képességét, kialakította rutinját. Díszlettervezők, világosítók, festők vallják mesterüknek.

Az 1980-as évektől Szegeden élt a Dózsa György utcai ház 3. emeleti lakásában. Műterme egy emelettel feljebb volt. Többször volt szerencsém otthonukban beszélgetni a művész úrral és feleségével, Anna asszonnyal. (Matyi bácsi első felesége meghalt, házasságukból 1948-ban született egy fiuk, Varga Mátyás András, aki az USA-ban építészmérnök, a felesége japán művésznő.) A SZOTE oktatási épületbe alkotásaiból ki-

Fery Antal fametszete, X2, op. 237 (1961), 63×49

Varga Máttyás fametszete, X2, 150×108

állításra hívtam. Kérésére Tápai Antal szobrászművésszel közös kiállításukat dr. Baradnay Gyula orvostanár nyitotta meg.

Hosszú és termékeny életpályája során közel ezer kőszínházi, szabadtéri, film- és tv-díszletet tervezett. Ezeknek jelentős részét mint a XX. századi magyar művészet és kultúra maradandó értékeit Keresztury Dezső javaslatára megvásárolta az Országos Széchényi Könyvtár. Közöttük van O'Neill *Amerikai Elektra* című dráma díszletképe, mely 1936-ban a párizsi világiállításán ezüstérmert nyert.

Varga Máttyás díszlettervezői munkája mellett jelentős képzőművészeti alkotásokat is teremtett. Fa- és linómetszetein, monótipiáin, rézkarcain, festményein és kerámiáin is tetten érhető a színházi kötődés. Készített ex libriseket, alkalmi grafikákat is. Az 1960-as években volt a KBK elnöke. 2000-ben a Somogyi-könyvtárban kiállítást rendeztünk grafikai műveiből. Eljött közénk, kötetlen beszélgetésünkön jelen volt Kass János művész úr is. Ritkaságnak számító ex librisei keresettek a gyűjtők között. Kerámiái középületeket (pl. Tátra téri Szt. Gellért templom), otthonokat díszítenek.

Varga Máttyás Szegeden megvásárolta a Bécsi körút 11/a szám alatt a felújításra szoruló épületet, és Tarnai István Ybl-díjas építész tervei szerint felújította. 1987. augusztus 1-jén nyílt meg a háromszintes Varga Máttyás Színháztörténeti Gyűjtemény és Kiállítóhely. A kiállítóház közel 300 m²-es területén Varga Máttyás hét évtizedes munkásságát bemutató látványrajzok, fali kerámiák, grafikák ölelik körbe a Szegedi Szabadtéri Játékok történetét megidéző plakátokat, fotóanyagokat. A házat a művész Szeged városának adományozta.

Legfőbb kitüntetései: Kossuth-díj (1956), Kiváló művész (1982), Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (1993). 1990-ben elnyerte Szeged város díszpolgári címét.

Varga Máttyás művész úr 2002. október 28-án halt meg egy szerencsétlen vonatbaleset következtében. Díszsírhelye a belvárosi temetőben található. Kedves, barátságos egyénisége bennünk él. Emlékét őrizzük.

Rác Mária

ELVESZÍTETTÜK EGYIK LEGAKTÍVABB, LEGRÉGIBB TAGUNKAT, BARÁTUNKAT

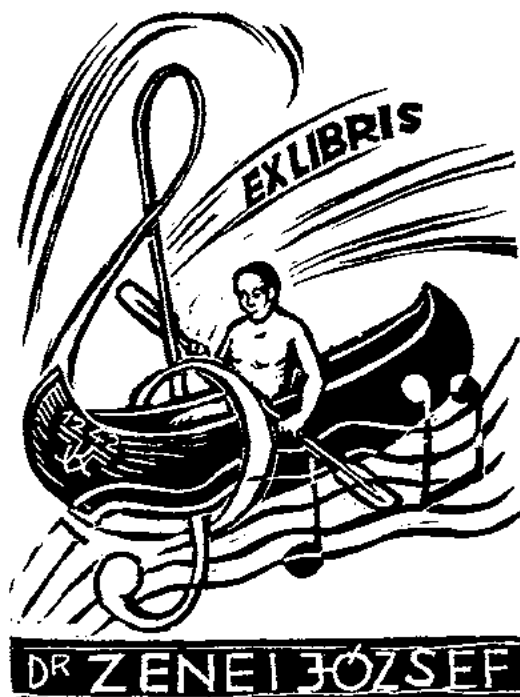
Dr. Zenei József

(1937. április 17. Sándorfalva – 2021. február 19. Szeged)

Dr. Zenei József nagy tisztelője volt Kopasz Márta művésznőnek, az ő hatására lett kisgrafikabarát. Rendszeresen látogatta az összejöveteleket, művészetértő hozzászólásai teljesebbé varázsozták azokat. Együtt tettünk városlátogatásokat, néztünk műemlékeket, rendszeresen látogattunk kiállításokat. Legnagyobb közös utunk 1986-ban a hollandiai Utrechtbe a nemzetközi ex libris kongresszusra vezetett. Sok szép közös élményben osztoztunk.

Apai nagyszülei, a Zeneiek a Palócföldről érkeztek az 1879-es szegedi nagy árvíz utáni építkezés hírére, Sándorfalván telepedtek le. Szüleivel 1940-ben költöztek Szegedre. Szerény körülmények között éltek.

József 1943 szeptemberében lett kisdíák az Árpád téri polgári fiúiskolában. A háború után a Szent Imre fiúiskolában folytatta a tanulást. Nagyon jó tanárai voltak. Somfai László magyar szakos tanárának, osztályfőnökének köszönhető beszédkultúráját és tanárrá válását. Középiskolai tanulmányait a Gallé László igazgató úr vezette Radnóti Miklós Gimnáziumban végezte. A spártai jellemű dr. Visy József, osztályfőnöke rajongásig elbűvölte történelemóráival. Ezen időben megérintette a versmondás gyönyörűsége, versenyt is nyert. A kajak-sporthoz szükséges vízi jártassági vizsgát tett – ez a sport 70 éves koráig erőt adott neki és boldoggá tette.

Várkonyi Károly linómetszete, X3, op. 1242 (1988), 97×73

A JATE bölcsészkarán tanult tovább, ahol Kordé Imre vezetésével 1957-ben alakult meg az Egyetemi Színpad. Versmondóként pódiumra került az egyetem ünnepein, és másutt is szerepeltek. Az egyetem elvégzése után egy kicsinyke faluban, Dócon tanított, ahol a diákok mellett felnőtteket is oktatott. 1962-ben Szegeden a megyei művelődési osztályon a felnőttoktatás előadója, tanulmányi felügyelője lett. Közben a versmondást a Szegedi Ifjúsági Színpadon folytatta.

Súlyos egészségügyi problémái 1972 novemberében kezdődtek, műtéteken esett át. A rehabilitációs időszaka alatt a pályaválasztási intézetbe kérte magát, elkészített egy fontos szakmai kéziratot és 1980-ban ledoktorált. Nyugdíjazása után 2003-ban felkérték a Katedra Alapítványi Szakképző Iskola kuratóriuma elnökének.

Egészségi állapotának romlása, az ezzel járó megpróbáltatások sem szegték a munkakedvét. Sokoldalú embernek ismertük meg. A szegedi Közéleti Kávéház (kulturális rendezvény- és előadássorozat) törzstagja volt. Éveken át előadásokat tartott szegedi élményeiről, a város múltjáról, jelenéről, polgáiról, tudósairól, művészeiről.

Szerette a természetet. Körünkben beszélt tiszai kajakos élményeiről és gyermekkoráról, amikor a nagyapjával a Boszorkány-szigeten fából és nádból készült fészkerben éjszakáztak, hogy kora hajnalban halászhasanak.

Első írása a *Kisgrafika* folyóirat 2004/4. számában jelent meg a Kisgrafika Baráti Köre szegedi tagjainak battonyai ki-

Kopasz Márta linómetszete, X3, 138×102

rándulásáról, ahol Molnár C. Pál festőművész alkotásait tekintettük meg. Ezen írását rendszeresen követték tartalmas cikkei kulturális és művészeti eseményekről a *Művészet és Barátai*, a *Szegedi Szépirás*, a *Szeged* című és a *Kisgrafika* folyóiratban is. 2020. augusztus 3-án együtt voltunk a Petőfi-telepi Művelődési Házban egy kiállításmegnyitón.

Ősztől visszafordíthatatlanul gyengült az egészségi állapota. 2021. február 19-én felesége karjai között örök pihenőre tért. Már csak emlékeinkben él, fényképeken, igényesen készítettett ex libriseivel idézhetjük fel alakját.

Ars poeticáját élete igazolja: „Mindig az igazat mondani, és emberként élni”. Egy igaz baráttal lettünk szegényebbek. Fájó szívvel búcsúzom tagjaink nevében. Józsi, összefüveteleink üresek lesznek nélküled, nyugodj békében!

Rácz Mária

AZ EMLÉKEZÉS ÉS HIÁNYPÓTLÁS MORZSÁI

Talán meg sem született volna írásom, ha nem olvasom e lap 2020/3. számában *Mednyánszky Miklós* okleveles bányamérnök *Bányászati témájú ex librisek* című ismertetőjét. Cikké áttanulmányozása arra készítetett, hogy felidézzem Kónya Lajos (1914–1972), kétszeres Kossuth-díjas költő, író, művész alakját, több okból is.

Apám, Kékesi László 1960 és 1970 között hihetetlenül sok kisgrafikát alkotott, a nappalok és éjszakák felét a tervezőasztalánál töltötte. A rajzolást és festést még sokszor vendégei kedvéért sem hagyta abba, hiszen szigorú határidők kötötték. Így az asztala melletti csövázás szék volt kedvenc tartózkodási helye barátainak, többek között Kónya Lajosnak, aki akkortájt a Rákóczi-gimnázium könyvtárosa volt, én meg az alma mater növendéke és lelkes olvasó. Beszélgetéseink során hamar kiderült kettejük régi kapcsolódási pontja, mely a Rempport Elek szerkesztette *Iffjú Évek*nek volt köszönhető, ahol első műveik megjelentek. Édesapám meghívását így én tolmácsolhattam. Első személyes találkozásukra Kónya ajándékkal érkezett; az első általa írt, maga metszette képekkel illusztrált verseskötetét (*Uti sóhaj*, versek, Sopron, 1936) utólag dedikálva hozta...

Ettől kezdve gyakori vendége volt Apámnak, a tervezőasztal melletti csövázás széknek. S miközben fölelegették fásori emlékeiket, egy-egy kancsó a Fésű nagyapámtól származó simontornyai borból is elfogyott.

Talán nem érdektelen az írótól idéznem, aki így emlékezett az 1930-as évekre: „Az *Iffjú Évek* című folyóiratot esztendőök óta ismertem. Ezen a nyáron, a mozgótábor idején, megismerkedtem szerkesztőjével is. Az alsósági iskola udvarán tollászkodtunk éppen, meleg nyári délután, kicsit másnaposan az előző esti kiruccanástól, [...] Szakály Dezső iskolaigazgató nyitott verandáján üldögélt Jóska bácsival s még valakivel, akit nem ismertünk. Csöndes, kedélyes iddögálásba és beszélgetésbe merültek, alig néztek le ránk a magasból. De hogy Jóska bácsi még akkor is gondolt rám, annak rögtön tanújelét adta. Felállt az asztal mellől, megállt a veranda lépcsőjén, s nevemet kiáltotta. Fel kellett mennem közéjük, hogy bemutakozzam az ismeretlennek. [...] – Vállalkoznál arra, hogy illusztrációkat készíts lapunk számára? – tört rám kérdésével az ismeretlen, ami úgy hatott rám, mint az evangélium, a szó pontos értelmével, mert hirtelen nem tudtam hová lenni az örömtől. Boldogan mondtam igent. Az idegen férfiú Rempport Elek, fásori gimnáziumi tanár volt, az *Iffjú Évek* szerkesztője. Megállapodtunk, hogy [...] küldök neki rajzokat. [...]

Ősszel az volt az első dolgom, hogy a mohács–soproni mozgótáborról írásos beszámolót küldjek, rajzokkal gazdagon illusztrálva. Meg is jelent a következő két számban, folytatásban. Aztán verses krónikákhoz kellett tollrajzokat készítenem, amelyek hol a diákéletéről, hol az abesszin háborúról szóltak. [...]

Éveken át rajzoltam a lapnak, természetesen minden díjazás nélkül, ami akkor természetesnek tetszett, örüljön a magamfajta fiatal ember, ha közlik munkáit. Pénzt csak egyszer láttam.

A lap vers- és rajzpályázatot hirdetett. Mindkettőre küldtem egy-egy csokorralót. A rajzokon senki sem csodálkozott, de a versek a szerkesztőt is meglepték. »Senki sem álmodott róla, hogy verseket ír, a jelíges levelek felbontása után derült ez

csak ki« – írta. Mindkét pályázat első díját elnyertem, büszkeség dagasztotta keblemet. Az eredményhirdetés a folyóirat 1935. decemberi számában jelent meg. [...] Ettől fogva verseim is meg-megjelentek a lapban, még jóval később, a frontról is küldözgettem tűzben-vérben született írásaimat.” (Kónya Lajos: *Soproni évek*, Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1973, 135–137.)

A több művészeti ágban is alkotó író soha nem jött üres kézzel, elébb egy-egy régi (később újdón) kötetével lepte meg Apámát. Így megkerülhetetlenek voltak visszaemlékezéseik a háborús esztendőkre, melyeket vájtfülű diákként hallgathattam. Kónya elmondta, hogy „végigasszisztálta” a Felvidék és Erdély felszabadítását, majd a II. magyar hadsereg hadnagyként, két sebesülést és két kitüntetést szerezve végigszenvedte a doni katasztrófát. Illusztrált frontnaplóját 1956 nyarán – igaz megkurtítva, rövidítve – ki is adták, megjegyezve, hogy a harcok szüneteiben nemcsak szobrokat farigcsált, de „... első jelentős rajzai is a Don partján születtek.”

„Naplót én is vezettem – mondta Apám –, miután Plauen mellett fogságba került haditudósító csapatunk. Meg hát rajzoltam is Bad Kreuznach, Romilly, Épernay, Mailly-le-Camp poklaiban.”

Kónya következő látogatása alkalmával sorra vették a nagy világégést követő időszak történéseit. Kiderült, hogy míg Apám francia földön skorbutot kapva fogait hullatta, Kónya már a felsőgallai szülői házához közeli Oroszlányba, az izigvéri bányásztelepülésre került tanítónak. Eleven forradalmi hagyomány áramköre vette itt körül, s előbb egy szép költői ciklusban számolta fel a múltat, a *Szegény emberek* világának emlékét. Majd érzékenyen reagálva a kor legfontosabb problémáira, s hű képet adva a táj és ember átalakulásáról, megjelentette 17 linómetszetét tartalmazó grafikai füzetét is, vallva, hogy fel lehet építeni egy új Magyarországot a szovjeturalom alatt. Apámnak is, nekem is dedikált egy-egy elfekvő példányt. Példák az emléket erősítő és idéző bányászati témájú metszetekből: *Bányászok* (1946), *Hazafelé* (1946), *Mienk a bányára* (1946) stb.

Kónya Lajos: *Bányászok*, X3 (1946 körül)

Kónya Lajos: *Hazafelé*, X3 (1946 körül)

Sajnos vázlatjai és ceruzarajzai többségén aláírása hiányzik. Kisgrafikai betűjegyét (K) sem minden linómetszetén tüntette fel. Vonatkozik ez karácsonyi és újévi jókívánságokat tartalmazó magánkiadású levelezőlapjaira is, melyekkel Apám haláláig minden évben megörvendezettte, az utolsóval 1971-ben.

Mikorra boglári levele, lapja, majd utolsó, Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett kiállítására szóló meghívója megérkezett, én már a földrajzi távolságokat figyelembe véve az ország keleti szegletében dolgoztam. Korai halálának híre is – Apám

közvetítésével – a békés megyei Vizesfáson ért, tehát további történések leírása már csak a képzelet szüleménye lehetne. Nem úgy a reá való emlékezés. Apám tíz évvel később öcsémnek, Attilának készített *In memoriam Kónya Lajos* feliratú ex

Kékési László linómetszete, X3, op. 137 (120), 1981, 103×65

librisszel állított emléket a költőnek, az írónak, a rajzolóknak, az oktatóknak, a fafaragóknak, a linómetszőnek, akiről Nemeskürty István így írt: „...jósándékú, vívódó, becsületos és tehetséges költő, akinek pályafutását meghatározta kora és az átélt háború harctéri emlékei, melyektől szabadulni remélt egy hite szerint jobbnak ígérkező világban.”
Ifj. Kékési László

HÍRES GYŰJTŐK KÖNYVJEGYEI AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN

NÉMEDY GYULA (1881–1949)

Némegy Gyula szegedi ügyvéd, a Csanádi Egyházmegye és a Szeged-Belvárosi Római Katolikus Egyházközség jogtanácsosa, emellett költő, műgyűjtő és műpártoló, Szeged művelődéstörténetének jeles alakja volt. Születési évét több szakirodalom 1883-ra teszi, de gyászjelentése és egyéb iratai is bizonyítják, hogy az 1881-es év a helyes. A középiskolát Szolnokon, Lőcsén, Egerben és Szarvason, a jogot Budapesten, Nagyváradon és Kolozsváron végezte, 1912-ben kapott oklevelet.

Sokoldalú kultúrmunkát folytatott, több kulturális, főként irodalmi szervezethez csatlakozott. Az 1930-as években Lugosi Döme mellett a Tömörkény Társaság vezetője lett. Tagja volt a Gárdonyi Géza Társaságnak, 1942-ben tartotta székfoglalóját a nagykőrösi Arany János Társaságban. Emellett az Országos Dankó Pista Társaság alapító elnöke, a Nemzeti Kultúregyesület és a Szegedi Dalárda tiszteletbeli elnöke volt. Két műgyűjtéssel foglalkozó szervezet, az Ajtósi Dürer Céh, illetve a MEGE (Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete) tagságában is ott szerepelt.

Műkedvelőként verseket írt, melyek közül némelyet olaszra is lefordítottak. A fiatal szegedi költők *Lírai antológia* című 1922-es válogatásában jelentkezett először költeményével. Jelentősebb kötetei: *Emberek én már oly régen repülök!*

(Örökmécses), *Zengő lángok*. Ezekről a MEGE lapja, a *Kisgrafika* is hírt adott. Mindkét kiadvány fametszetekkel gazdagon illusztrált, Bordás Ferenc, Buday György, Drahos István, Kopasz Márta, Vadász Endre, Fery Antal grafikáival. Számos nótaszöveg is fűződik a nevéhez.

Ezek mellett több képzőművészeti tárgyú írása jelent meg. Lelkesen üdvözölte az 1934-es szegedi nemzetközi ex libris és alkalmi grafikai kiállítást, melyet a városi múzeumban rendeztek. 1935-től mélyült el kapcsolata Vadász Endre grafikus-

Vadász Endre rézkarca, C3 (1935), 87×89

sal. Pártfogolta Erdélyi Mihály festőt, alkotásaiból 1936-os kiállítására katalógust is készített. 1938-ban ő állította össze a *Csongrád vármegye* című kötet *Szeged képzőművészete* fejezetét. Az előszavában méltatta Tóth Ervin *Fametszet a XX. században* (1939) című művét.

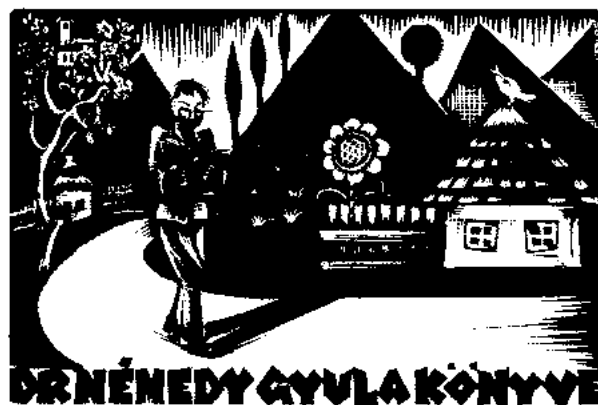
Írásai budapesti és vidéki lapokban – *Jászapáti és Vidéke*, *Jászberény*, *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Lapok*, *Kunszentmárton és Vidéke*, *Tiszamenti Szemle* – jelentek meg. Színházi szakmunkája *A színháztudomány kis lexikona* (1911).

Több ezer (egyes források szerint 5000) darabos, zömmel ex libriseket tartalmazó kisgrafika-gyűjteményre, és kb. 150 festményre tett szert. Kollekciját példásan rendszerezte, benne nagy számban található szegedi művészek alkotásai is. A festmények Szeged festészeti hagyományainak keresztmetszetét adják. Az anyagban főleg Nyilasy Sándor, Károlyi Lajos, Dinnyés Ferenc és más helyi festők művei szerepelnek. De az alföldi mesterek, mint Tornyai János, Koszta József és Endre Béla sem hiányoznak, sőt hazai nagyságaink közül Lotz Károly, Aba-Novák Vilmos, Iványi-Grünwald Béla és Szőnyi István egy-két műve is megtalálható. Erdélyi Mihály alkotásaiból közel negyven mű lelhető fel, mely a család és a festő szoros baráti-mecénási kapcsolatából adódott.

Némedy saját nevére készített ex librisi részben foglalkozására utalók, paragrafussal, részben Szegedre vonatkoznak, ezt néha feliratukban is jelzik („Ex libris Szegediensis Dr. Némedy Gyula”). Másrészt könyveket, angyalokat, temetőt ábrázolnak – utóbbi tematika több esetben Némedy elhunyt leányának, Annának emlékét idézi, ez az oka a halálélmény kisgrafikákon való szerepeltetésének. A művek grafikusai közt ott találjuk Buday György, Bordás Ferenc, Gáborjáni Szabó Kálmán, Selmeczi Skonda Károly, Fery Antal, Vadász Endre nevét. Némedy gyűjteményét gyarapítandó

Buday György fametszete, X2, 51×46

Bordás Ferenc fametszete, X2, 60×91

aktívan cserélt is, ezt bizonyítja, hogy duplum példányaival szerepelt a MEGE cserelistáin. Feleségével, Sallay Emmával huszonöt éves házassági évfordulójukra Bordás Ferencsel készítették alkalmi grafikát 1939-ben.

A Némedy-gyűjtemény 1752 ex librisét özvegye 1970-ben a szegedi Móra Ferenc Múzeum képzőművészeti részlegének adományozta. A vásárlás útján megszerzett kollekciónban 655 lap külföldi művésztől való. A magyar grafikusok közül néhány példa: Bordás Ferenc, Buday György, Kováts Ferenc, Nagy Árpád, Radványi-Román Károly, Révész Kornél, Selmeczi Skonda Károly, Sterbenz Károly, Szűcs Pál, Török János, Vadász Endre és Várkonyi Károly, akik személyenként 10-től 180-ig terjedő ex libriszel képviseltetik magukat a gyűjteményben.

Némedy élete a szépségek keresésével telt, halálával egy lelkes, az irodalom és a képzőművészet iránt egyaránt érdeklődő, sokoldalú ember távozott el közülünk.

IRODALOM

1937. évi cserejegyzék, MEGE Kisgrafika, 1937/1. sz., 4.
 Dr. Némedy Gyula gyászjelentése, Szeged, 1949. január 15., OSZK Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár
 Dr. Némedy Gyulának..., *Szemle*, MEGE Kisgrafika, 1938/4. sz., 32–33.
 KÜRTI Katalin, Sz.: *Vadász Endre (1901–1944) kisgrafikái*, In. *A Debreceni Déry Múzeum Évkönyve 1978*, Debrecen, 1979, 328 és 335.
 KÜRTI Katalin, Sz.: *Vadász Endre szegedi kapcsolatai*, In. *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve*, 1984/85-1., 335.
 Némedy-féle ex libris-gyűjtemény, Móra Ferenc Múzeum, Beleltározva: 70.2—70.58 ltsz. alatt (*Móra Ferenc Múzeum Évkönyve*, 1972/73-2, 330.)
 NEMÉDY Gyula, Dr.: *A szegedi exlibris kiállítás*, Magyar Exlibris, 1935/2. sz., 29.
 SEZESI Zoltán: *Műgyűjtés Szegeden, Régi szegedi műgyűjtő családok*, In. *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve*, 1984/85-1., 297. (MFME_EPA01609_1984_1985_1_289-323.pdf)
 VASNÉ dr. TÓTH Kornélia: *Múltunk neves ex libris gyűjtői*, KBK Grafika-gyűjtő és Művelődési Egyesület, Bp., 2019., 128–130. (Némedy Gyula-szócikk)

Vasné dr. Tóth Kornélia

VÁRKONYI KÁROLY KISGRAFIKAI ALKOTÁSJEGYZÉKE, II. (1938–1962)

Rövidítésjegyzék:

exl. = ex libris
k. = könyve
lev. lap = levelezőlap
C3 = rézkarc
L = litográfia
X2 = fametszet (száldúcmetset)
X3 = linómetszet
X6 = plasztikmetset
P1 = klisé

/2,3 = több dúcra készült nyomat

/a – utólag betoldott grafikák, az időrend megőrzése érdekében

sz×m = szélesség×magasság (a szerző jelölése szerint)

Megjegyzések:

A feliratoknál néhol rövidített, magyarázó szöveg szerepel. Hiányzó méret esetén nem maradt fenn a szerző által ismert példány

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
1938.				228.	M. Kir. Kulturmérnöki Hivatal, Debrecen (közző, könyv)	X2	60×97
218.	Leszereltem, egyben BUÉK (katonát felrúgó ló) [1939-es évjelöléssel is]	X2	99×67	229.	Jeddi Fejér Csaba táborunkba érkezett	P1	
219.	Tárt kapukkal várja Debrecen	P1	55×95	230.	BUÉK Várkonyi Károly grafikus (újév galambon)	X2	90×110
220.	Gertrud Noack exl. (pénzeszsákon ülő nő)	X2		231.	Szeley Magda k. (női fej könyvvel)	X2	
221.	Camdem Morrisby exl. (teniszező férfi)	X2		232.	Nagy László könyve (férfi vegyszerekkel)	P1	
222.	V. Babocsay Kálmán exl. (ősmagyar)	P1		233.	Dr. Hankó Béla k. (tudós jerkekoponyával)	P1	57×118
223.	Kiss László és Csajka Ilus jegyesek	X2	57×90	234.	Bezzegh Béla k. (matematikus tanár)	P1	
224.	Schnörch Zoltán (könyvelő)	X2		235.	Szabó Tibor k. (repülő és a sas)	X2	
1939.				236.	Lehotay Árpád k. (Faust)	P1	
224/a.	Jeddi Fejér Endréné könyve (könyvön ülő nő gyerekekkel)	P1	50×86	237.	Nagy Gyöngyi megérkezett (sajtóban kisgyerek)	P1	77×113
225.	Mantel Árpád exl. (francia kakas)	X2		238.	Bánfalvy Olga k. (nőt angyal vezet)	P1	70×90
226.	Szépmíves céh címere (turul)	X2		239.	Libro de E. Fejér (férfi eszperantó jelvényvel)	P1	43×78
227.	Sesztina Nagybákay cég k. (páncélos lovag)	X2	65×98				

Várkonyi Károly grafikája, op. 227 (adatok a jegyzékben)

1940.				240.	Pócs Vilmos k. (orgona, kotta, kard, sisak)	P1	70×120
				241.	BUÉK Várkonyi (pókháló belepi a sisakot)	X2	
				242.	BUÉK Reisingerék (Erdély címere)	X2	60×105
				243.	BUÉK Várkonyiné (galamb négylevelű lóherével, olajág)	X2	27×42
				244.	Nagybákay Antal k. (író kéz)	P1	53×110
				245.	Jeddi Fejér Huba táborunkba szállt	P1	78×120
				246.	Huba Fejér megérkezett, 10. III. 1940 (eszperantó nyelven)	P1	65×115
				247.	Ary Jolán és Szálkay Gábor jegy. (szívek füzve)	P1	50×90
				248.	Ajtósi Dürer Céh tagsági jegye, 1940	X2	80×130
				248/a.	Berei Soó Rezső tagsági jegye, 1940	X2	80×130
				249.	Hivogató bajtársi találk. (katona kürtől)	P1	

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
250.	Anyák napjára (lev. lap, anya gyerekekkel)	P1	70×135	265.	Végh Huba megérkezett (nyílvevesszőn gyerek)	P1	115×80
251.	Lipták Alice és Halász Lajos esk. (Merkúr-bot)	P1	65×100	266.	Politovszky Tibor k. (utásztiszt)	X2	60×70
252.	Debreceni Bélyeggyűjtők (alkalmi bélyeg, 25 év)	P1	40×30	267.	Szabó Margit és Csák Endre jegyesek	P1	
253.	Gödény Ferike megérkezett (Merkúr-boton repülő)	P1	100×70	268.	Lippa Ilona és Tornóczky János házások	P1	80×120
253/a	Exl. [név nélkül] (olvasó Merkúr)	P1	57×80	269.	Luczey Géza és Csurgó Margit házások	P1	
254.	Nagy Tibiké hazaszálltam (tuskihúzáson)	P1	145×95	270.	Fontos Magda és Benkő Tibor házások	P1	75×120
254/a.	Ezt kívánjuk 1941 évre Várkonyiék (újévi köszöntő galambbal)	X2	68×117	271.	Gödény Csaba megérkezett (lepke hintóval)	P1	
1941.				272.	BUÉK Lehotai nyomda (régí prés)	X2	
255.	Béla mesmeg leszerelt (honvédet kirúgnak)	P1		273.	BUÉK Várkonyiék (gyerek kordén, bőséget hozó újév)	X2	115×70
256.	Magyaros eljegyzési embléma (két népies galamb)	X2	50×65	274.	BUÉK Székács László (malac műszerrel)	X2	
257.	Utalványmentes újévet Várkonyiék	X2	115×70	1942.			
258.	Várkonyi K. (levélzáró)	X2	33×36	275.	Gr. Markovits Árpád exl. (kalózhajó, címer)	X2	80×108
259.	Dr. Bornemissza Sándor k. (hadbíró)	X2		276.	Kerekes Lacika megérkezett (álomhajón)	X2	73×63
260.	Dr. Susits Miklós k. (kereskedelmi diplomata)	X2	60×95	277.	Dr. Szklenkay Zénó k. (orvos és csontkéz)	X2	
261.	MEGE tagsági jegye, 1941 (kitárt kezek közt virág)	X2	65×95	278.	Kaliczky Ildikó megérk. (lepkén kisleány)	X2	
262.	Szűts Regehú P[iroska] megérkezett! (gyerek ősmagyar öltözetű férfi kezében)	X2	60×92	1943.			
263.	Dobozy László k. (családi címer)	X2	60×70	279.	Győzelmes békét kívánnak 1944-re Várkonyiék (az új év kirúgja Marsot)	X2	57×70
264.	Jóry Iván exl. (női akt műszerrel)	P1	70×60	279/a.	Szakonyi István k. (rovó bán)	P1	60×95, 55×75
				280.	V. Vértes Béla (vitézi címer)	X2	35×35
				281.	Nagy Katalin k. (mesebeli királykisasszony)	X2	53×70
				1944.			
				282.	Nagy Lívia, Bányai István házások (vitorlás hajó)	P1	55×75
				283.	Szakonyi Emese megérkezett (turul hátán)	P1	
				1946.			
				284.	Dr. Salamon Béla k. (címer)	X2	
				285.	Nagy József (levélfejléc, címer)	X2	35×37
				286.	Nagy József (kis címer)	X2	
				287.	Dr. Erdei János k. (asztali lámpa, könyv)	X2	61×78
				288.	Lipták Sándor megérkezett (Merkúr-bottal)	X2	
				289.	Benedek Antal k. (pénzt számoló alak)	X2	
				290.	BUÉK Várkonyi K. (forint felé repülő)	X2	65×58
				1947.			
				291.	Spitzer Margit, Heimann György házások	P1/2	88×140

Várkonyi Károly grafikája, op. 261 (adatok a jegyzékben)

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
292.	Győrffy Magda k. (karácsonyi gyertya)	P1		307.	Tiszai Ildikó megérkezett (gyerek térképpel)	P1	70×105
293.	Reklám Dekor (embléma)	P1	40×65	307/a	Kovács János k. (mérnök egy gyárban)	P1	50×97
294.	Ifj. Nagy Lacika megérkezett (sas gyerekekkel)	P1		308.	BUÉK Kökössy József (nyomdász címer)	P1	73×80
295.	Hoffmann Ilonka megérkezett (gólya, körző)	P1	65×95	309.	BUÉK Várkonyi K. (óra poharakkal)	X2	
296.	BUÉK Kiss József (tuskihúzó forint)	P1		1950.			
297.	Várkonyi kontra Ménes (Ámor nyilat tör)	P1	50×105	310.	Exl. Dr. Georgius Kiss (Kepler)	P1	50×95
298.	Színészet 150 éves évfordulója (echós szekéren színészek)	P1	170×240	311.	Magda k. (olvasó nő kutyával)	X2	63×95
299.	Fecskovics Ilona k. (fecske könyvön ül)	P1		312.	Sportnap meghívó (labdarúgók)	X3	
300.	BUÉK Várkonyi Károly (önarckép, pohár)	X3	60×85	313.	Dr. Bucsiná Olivér k. (halált lefogó kéz)	X2	58×72
1948.				1951.			
301.	Hegyaljai Kiss Géza k. (pap könyvvel)	P1	70×100	314.	Steff Tibor k. (repülőket néző férfi)	P1	
302.	Petrohay Mária, Körte István házások	P1		315.	Berger József k. (nagy gép kis alakkal)	X2	
1949.				316.	Kürthy Elek k. (könyvön kürtölő alak)	X3	
303.	Cselle József k. (szárnyas alak)	P1	60×100	317.	BUÉK Várkonyi K. (csúnya nő, szép nő)	X3	
304.	Szikszay Lacika megérkezett (gólya, gyerek)	P1	65×100, 60×95	1952.			
305.	Tornóczky Ildikó megérkezett (körző, gólya)	P1	65×100, 60×95	318.	Stuhán Vera k. (nagy könyv előtt olvasó nő)	X2	45×78
306.	Huba Erzsébet és Csengery Aladár; Huba Margit és Hársfalvy István házasságot kötöttek	P1	170×120	1953.			
				319.	Szegedi József k. (férfi repülővel)	X2	
				1954.			
				320.	Túl a Tiszán (illusztráció; gyerek, kutya)	P1	
				321.	Túl a Tiszán (illusztráció; halott idegenlégiós tiszt)	P1	
				322.	Debreceni János k. (villámokat rázó kéz)	X3	
				323.	Lenkey Attila k. (könyvön ülő alak)	X2	
				324.	BUÉK Várkonyi Károly (álarok, debreceni Főnix)	X3	
				1955.			
				325.	Szalontai József k. (fát ölelő férfi)	X2	
				326.	Zich Károly k. (szomorú arcú bohóc)	X2	
				327.	Heller József k. (színpadon nevető bohóc)	X2	
				328.	Csaba Károly k. (könyv alatt ülő férfi)	X3	
				329.	Juhász Vince k. (lopóból ivó férfi)	X2	
				330.	BUÉK Várkonyi K. (borban gyalogló alak)	X2	
				330/a.	BUÉK Várkonyi Zsolt (hulló újévi kártyák)	X2	65×70

Várkonyi Károly grafikája, op. 310 (adatok a jegyzékben)

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
1956.				351.	Mese a megkeresett boldogságról (a letört békakirály)	P1	
331.	Magyaros fejléc a M. Tanács kiadványához	X2	34×70	352.	Híres Hortobágnak három muzsikája (rom)	P1	
332.	Bereczky Dénes k. (házak paragrafusban)	P1		353.	Híres Hortobágnak három muzsikája (furulyás)	P1	
333.	Várkonyi József k. (alak Merkúr-bottal)	X3		354.	Híres Hortobágnak három muzsikája (megőrült uraság)	P1	
334.	Szerepi Tibor k. (kutyás férfi)	X3		355.	Híres Hortobágnak három muzsikája (elhagyott romok)	P1	
335.	BUÉK Várkonyi Zsolt (malac, bőségszaru)	X2		356.	A hegy és a három óriás (a hegy)	P1	
336.	Szeretettel meghívlak műtermembe (borosüveg poharakkal)	X2	75×80	357.	A hegy és a három óriás (hegyomlás)	P1	
337.	Dr. Kovács Lajos k. (gyermekorvos)	X2	50×70	358.	A hegy és a három óriás (a három óriás támadása)	P1	
338.	BUÉK Várkonyi K. (órából kirepülő galamb)	X2		359.	A hegy és a három óriás (három havas öreg csúcs)	P1	
339.	Alkalmi levélzáró bélyeg (25 éves a depr. bélyeggyűjt.)	P1		360.	A hegy és a három óriás (hegyek tanácsa)	P1	
340.	BUÉK Várkonyi Zsolt (bőségszaru, griff, malac)	X2	74×79	361.	A hegy és a három óriás (az óriásból kilép az ember)	P1	
				362.	A hegy és a három óriás (kiegyezés, béke)	P1	
				363.	A néma királylány (a király földet ás)	P1	
				364.	A néma királylány (a megeredt nyelvű királylány)	P1	
				365.	Zárókép a mesekönyvhöz (csizmadiacímer)	P1	
				366.	Kossuth Egyetem (doktori diploma)	P1	
				367.	Húsvéti lap (öntöző csirke)	P1	120×75
				368.	Húsvéti lap (a szerelmes nyúl)	P1	125×80
				369.	Húsvéti lap (csirke hímes tojással)	P1	125×80
				370.	Húsvéti lap (szerelmes kakas)	P1	105×80
				371.	Békés újévet kíván Várkonyi K. (atombomba, sorompó)	X2	58×70
				372.	BUÉK Várkonyi Zsolt (griff, malac, bőségszaru)	X2	
				1958.			
				373.	Erdei István exl. (kéz villámokkal)	X2	
				374.	Keleti Tibor exl. (tevéen ülő alak)	X2	
				375.	Fekete József exl. (könyvből épített ház)	X2	
				376.	Veres Lajos k. (könyv mögött női alak)	X2	
				377.	BUÉK Nagy István (bor, búza, békesség)	X2	65×110
				378.	BUÉK Várkonyi K. (önarckép)	X2	85×125
				378/a.	Békés újévet kíván Várkonyi K. 1959 (atombomba, sorompó)	X2	58×70
				1959.			
				379.	Meghívó ballagásra (vándorlegény)	X2	
				380.	Ének a gyermekhez (illusztráció)	X2	35×45
341.	Ha már megvirradt (Császár Klára könyvének címlapja)	P1					
1957.							
342.	A csirizbe ragadt király (Fülöp György-mesekönyv címlapja)	P1					
343.	Mese a kapzsiságról (a kapzsi eszik)	P1					
344.	Mese a kapzsiságról (verekedő királyok)	P1					
345.	A csirizbe ragadt király (hírmondó)	P1					
346.	A csirizbe ragadt király (a 3 kívánságteljesítő csizmadia)	P1					
347.	A csirizbe ragadt király (király a csirizben)	P1					
348.	Mese a megkeresett boldogságról (ábrándozás)	P1					
349.	Mese a megkeresett boldogságról (békakirály)	P1					
350.	Mese a megkeresett boldogságról (kürtölő hajdú)	P1					

Várkonyi Károly grafikája, op. 340 (adatok a jegyzékben)

Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)	Opus	Felirat (téma, ábra)	Techn.	Méret (sz×m)
381.	Hajnali karének (Benjámín László-illusztáció)	X2		408.	Marjai Márton k. (népies figura könyvvel)	X2	
382.	Gyermekem a porban (Gulyás Pál-illusztáció)	X2		409.	Kurucz Bertalan k. (kuruc vitéz könyvvel)	X2	
383.	Jegyzőfüzet (Illyés Gyula-illusztáció)	X2		410.	Exl. Derzsi Béla (katona könyvvel)	X2	
384.	Petike jár (Kafka Margit-illusztáció)	X2		411.	Varga Magda k. (fatönkön ülő nő)	X2	
385.	A bagoly (Szabó Lőrinc-illusztáció)	X2		412.	Földy József k. (rég Magyar táltos)	X2	
386.	BUÉK Várkonyi K. (rakétával a forint felé)	X2		413.	Csáky Magda k. (álarcból kinövő rózsató)	X2	
387.	Meghívó ballagásra (kézfogás)	X2	72×75	414.	Meghívó ballagásra (fiatal pár batyuval)	P1/3	92×120
388.	Lóci óriás lesz (Szabó Lőrinc-illusztáció)	X2		415.	Dr. Pongrácz Endre exl. (orvos, karján beteggel)	P1	60×85, 77×110
389.	Úgy megnőttél, szinte félek (Várnai Zseni-illusztáció)	X2		416.	Szoboszlai Béla k. (lovasszerű alakja)	X2	
1960.				416/a.	Szendró József k. (nagy korsóban kövér férfi)	X2	
390.	Erdei György k. (bagoly könyvön) – <i>a nyomatokon előfordul helytelen opusszámmal</i>	P1	67×77	417.	Ezt kívánom 1963-ra Várkonyi K. (békegalamb a földet jelképező óra körül)	X2	55×68
391.	Várkonyi K. levélfejléc	X2		417/a.	BUÉK Várkonyi Károly (önarckép borral, vésővel)	X2	84×120
392.	Kiss Rozika és Várkonyi Zsolt esküvői ért.	X2	60×80	<i>Folytatása következik!</i>			
393.	Dr. Soós Sándor k. (orvos könyvvel a halál ellen)	P1	70×90	<i>Szöveg: Várkonyi Zsolt, szerkesztette: Vasné dr. Tóth Kornélia</i>			
394.	Zente Ferenc k. (kuruc vitéz álarcral)	X2		HÍREK			
395.	Kökössi József k. (Gutenberg)	P1	64×90	KIRÁLY ZOLTÁN IN MEMORIAM			
396.	Solti Bertalan k. (Tiborc a Bánk Bánból)	X2		10 éve, 2011. április 4-én hunyt el Király Zoltán (1933–2011) költő, műfordító, bulgarista, a KBK egyesület tagja, ex libris gyűjtő, egy időben a <i>Kisgrafika</i> folyóirat szerkesztője. 1989-ben nevezték ki a Szófia Magyar Intézet igazgatójának, mely posztot hat éven át töltötte be. Rendezvények, kiállítások sokaságát szervezte, köztük a kisgrafika számos hazai alkotóját bemutatva. Műfordítói tevékenységéért, a bolgár kultúra hazai népszerűsítéséért több díjban részesült. Az <i>Angyal kürtje</i> (1998) című kötet verseiből nyújt válogatást. Szeretettel emlékezünk rá!			
397.	Ezt kívánom 1961-re Várkonyi K. (udvarseprű és lapát, az új év első napra a régít)	P1	85×60	☒			
398.	Anyá gyerekekével, Székely Jánosnak	X2	40×45	Különleges kültéri installáció eleveníti fel a századelő Budapestjének életét a Várkert Bazár teraszán <i>Faragó Géza</i> (1877–1928) plakátművész alkotásaiból 2021. márciustól június végéig. A művészi plakátok betekintést adnak a századforduló izgalmas ipar-, politika- és kultúrtörténetébe. A művek az Országos Széchényi Könyvtár Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtárának ritkaságaiból származnak.			
1961.				☒			
399.	Kari és Irén 25 éve házasság	X2	45×65	A <i>Kisgrafika</i> folyóirat régi számai is elérhetők online			
400.	Kari és Irén 25 [éve házasság] (rózsa és számtárvív)	X2	48×60	Egyesületünk lapja, a <i>Kisgrafika</i> folyóirat digitális elérhetősége jelentősen bővült 2021 tavaszára.			
400/a.	Gyurkó Péter k. (griff, művészcímer)	P1	60×91	Az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Periodika Archivuma (EPA) már néhány éve átveszi az egyesületünk honlapján levő, legújabb számokat, melyek megtekinthetők ezen a linken: https://epa.oszk.hu/03400/03468 .			
401.	Gyöngyössi Attila k. (papirusztekercs)	P1					
402.	Zengő József k. (férfialak sziklákon)	X2	80×130				
403.	Hosszu Kálmán k. (vékony, hosszú ember)	X2					
404.	BUÉK Várkonyi K. (Meddig még?)	X2	93×115				
1962.							
405.	Magda könyve (női alak fotelban olvas)	X2					
406.	Dr. Tiberius Nagy (orvos méccsessel)	X2					
407.	Dr. Szentirmay Imre k. (könyvelő)	X2					

Mostanra a *Kisgrafika* (előző nevein *KBK Értesítő*, *Kisgrafika Értesítő*) korábbi számai – 1962. októbertől – is megtalálhatók az MTA Könyvtár és Információs Központ honlapján a REAL-J repozitóriumban, ezen a linken: <http://real-j.mtak.hu/view/journal/Kisgrafika.html>, mely elérhető egyesületünk weboldaláról is, az újság menüpontjára kattintva (<http://www.kisgrafika.hu/ujstag/index.htm>). A digitalizálás megvalósításáért köszönet illeti az MTA KIK munkatársait! Ez a szolgáltatás lehetővé teszi újságunk valamennyi számának díjmentes online hozzáférhetőségét világszerte.

Vasné dr. Tóth Kornélia

Március 5-én volt 10 éve, hogy *Kopasz Márta* (1911–2011) művésznő meghalt. A szegedi KBK tagjai a temetőben tartottak megemlékezést, koszorúkat és gyertyákat helyezve el a kisgrafikakör szegedi csoportjának megalapítója sírjánál.

2021. március 16-án elhunyt *Gyulai Líviusz* (1937–2021) Kossuth-díjas, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett grafikusművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja (2012). Főként könyvillusztrációkat és animációs filmeket, valamint tollrajzokat, linómetszeteket, litográfiákat és rézkarcokat, köztük ex libriseket is alkotott. Emléke szívünkben él!

Az *Ex libris Egyesületek Nemzetközi Szervezete*, a *FISAE* (Fédération Internationale des Sociétés d'Amateurs d'Exlibris) honlapja frissítés alatt áll, a dán Klaus Rödel vezetésével megújulnak az eddig ott szereplő, rég lejárt információk. E kapcsán a *FISAE*-taggyesületeket, köztük a *Kisgrafika Barátok Körét* is felkérték legújabb adatainak lejelentésére, melynek örömmel tettünk eleget.

A *malborki XXVII. Nemzetközi Ex libris Biennálé* kiállítása 2020-ról 2021-re tolódott a koronavírus okozta járványhelyzet miatt. A megnyitót 2021. június 5-ére tervezik, bármilyen korlátozás esetén online közvetítést adnak. Katalógus is megjelenik a kiállított művekről.

A Trakai Történeti Múzeum (Litvánia) „*Trakai 700*” („*Trakai 1321–2021*”) nemzetközi ex libris pályázatára beadott ex libriseknek a városhoz kell kötődniük. Beküldési határidő: 2021. július 2. Részletek elérhetők itt: <https://trakaimuziejus.lt/en/renginiai/2021-m-ekslibrisu-konkursas/>.

A Barcelona székhelyű nemzetközi művészeti egyesület, a L'Associació Internacional „Duana de les Arts” (AIDA) 2021-ben *Hommage à trois* címmel grafikai és fotópályázatot hirdet három évfordulás író – La Fontaine (1621–1695), Fjodor Mihajloviics Dosztojevszkij (1821–1881) és Patricia Highsmith (1921–1995) – tiszteletére. A határidő: 2021. július 31. További információk a honlapjukon olvashatók: <http://duanadelesarts.cat/en/concurs>.

A spanyol *Contratalla Art* által meghirdetett pályázatra („*Contratalla 40 év*”, *X. Nemzetközi Ex libris Biennálé*) maximum öt munkával lehet nevezni, bármilyen témában és technikával készített művel. Beküldési határidő: 2021. augusztus 31. Postacím: CONTRATALLA, C/ Santa Ana, 16 – 43003

Tarragona. A kiválasztott művek szerepelni fognak a kiállítási katalógusban és több tárlaton. További információk elérhetők itt: <https://www.facebook.com/contratalla/>.

A következő, *XXXIX. FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszus* (2022) Kaliforniában lesz, az Amerikai Könyvjegygyűjtők és Grafikusok Társasága (American Society of Bookplate Collectors & Designers, ASBC&D) ekkor ünnepli fennállása 100. évfordulóját. A tervezetten szeptember 11–18-ig megrendezendő eseményekről és a grafikusok számára kiírt pályázatról részleteket a következő számban közlünk, addig is a <http://bookplate.org/honlapon> tájékozódhatnak.

LAPSZEMLE

L'ex libris italiano 2020. január–június

Az olasz ex libris egyesület (Associazione Italiana Ex Libris, A.I.E) 2020-as újságjában Gian Carlo Torre cikke „Ments életeket, moss kezét!” címmel az orvostudomány történetéről értekezve szerepelteti Vén Zoltán 2020-as, a *Kisgrafika* 2020/3. szám hátsó borítóján is bemutatott covidos rézmetszetét (a koronavírus a pápai Esterházy-kastély kovácsoltvas kerítésénél) és Nagy László Lázár 1998-as, Semmelweis Ignácnak, az anyák megmentőjének emlékére készített ex librisét.

FISAE Newsletter 2021.

A dán Klaus Rödel által 2021-ben elindított online lap létrejötté összefügg a *FISAE* honlap megújulásával. Az egyes számok a *FISAE* legújabb híreiről, a taggyesületekről tudósítanak.

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2021/1.

Munkáiban a „lélek szól a lélekhez”. Az 50 éve elhunyt *Bánszki Tamásra emlékezünk* címmel Vasné dr. Tóth Kornélia írását olvashatjuk a művész grafikai munkásságáról, önarcképeivel és több alkotásával.

Magyar Grafika 2021/1.

Bánszki Tamás (1892–1971) festő-, grafikus- és szobrászművész emlékezete. „*A tudás fegyver, életharcban győzol ezzel*” címmel Vasné dr. Tóth Kornélia bemutatja, sok képpel illusztrálja a művész ex libris irányú tevékenységét.

delmagyar.hu, 2021. március 1.

Koós Kata *Vadász Endre festő- és grafikusművészre emlékeztek születésének évfordulóján* című cikkében a szegedi KBK online rendezvényéről ír, melyen Rácz Mária, a szegedi csoport vezetője elevenítette fel az 1901. február 28-án született *Vadász Endre* tevékenységét, életét és tragikus sorsát.

delmagyar.hu, 2021. március 6.

Koós Kata *Kopasz Mártára emlékeztek tisztelői* című írása arról tudósít, hogy a *Kisgrafika Barátok Körének* szegedi tagcsoportja március 5-én a temetőben, a sírjánál emlékezett a 10 éve elhunyt művésznőre, a közösség alapítójára.

Könyvtári Figyelő 2021/1.

„*Ex libris Land*” – *A magyar ex libris múltjának egy meghatározó eseménye, a XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszus* címmel jelent meg Vasné dr. Tóth Kornélia részletekbe menő,

képekkel illusztrált tanulmánya a hazánkban 1970-ben rendezett nemzetközi eseményről és annak jelentőségéről, kiemelve az Országos Széchényi Könyvtárát érintő vonatkozásokat.

OSZK blog 2021. március–április

Ex libris gyűjtők, gyűjtemények címmel indított sorozatában Vasné dr. Tóth Kornélia *Benkő Ferenc* és *Béres Béla* ex libris gyűjteményét mutatja be, sok képpel illusztráltan. Online olvasható itt: <https://nemzetikonyvtar.blog.hu/>.

KÖNYVESPOLC

KÉKESI CENTENÁRIUMI KÖTET

Ifj. Kékési László édesapjáról írt – válogatott cikkeket, tanulmányokat, beszédeket tartalmazó – *Apámról írták, mondták* c. sorozatának újabb kötete látott napvilágot *Apámról írták, mondták születése centenáriumán* (Pilisjászfalu, 2020) címmel, a sorozat 8. darabjaként. A 166 oldalas kötet a Kékési László (1919–1993) grafikusművész születésének centenáriuma alkalmából rendezett budapesti, szarvasi és simontornyai kiállításoknak állít emléket, az arra készült beszédeket, cikkeket szerkeszti egybe, sok képpel, fotóval, Kékési-grafikák reprodukcióival. A beszédek és megjelent szövegek mellett dokumentálja a kiállítás szervezésének folyamatát és körülményeit is, e kapcsán levelezéseket is közöl. Szenes János, dr. Molitorisz Pál, ifj. Kékési László szövegei mellett a *Kisgrafika* folyóirat és szerkesztője, Vasné dr. Tóth Kornélia több vonatkozó írását is szerepelteti, a lelőhelyek pontos megjelölésével.

EGYESÜLETI HÍREK

A KBK éves programját a koronavírus-járvány miatt egyelőre nem tudjuk tervezni. Amint javul a helyzet és újra szervezhetjük programjainkat, arról tagjainkat értesíteni fogjuk. Az éves közgyűlést remélhetőleg a nyár folyamán megtarthatjuk majd. *Antalné Tari Zsuzsanna ügyvezető*

Dr. Poór Ferenc címzetes főiskolai docens, a KBK egykori tagja, jeles kisgrafikagyűjtő életének 90. évében, 2021. február 10-én elhunyt. Emléke szívünkben él!

Dr. Gombos László emlékére

Fájó veszteség érte a kisgrafikabarátok közösségét, mert 86 éves korában, 2021 márciusában elhunyt dr. Gombos László, a KBK alapító tagjainak egyike. Nemcsak egyesületünk, hanem a filatelisták is gyászolják, hiszen hosszú évtizedekig gyűjtötte az ex librisek mellett a bélyegeket, amelyekhez gondosan megválogatott emlékbélyegzéseket társított. Mindezek egy lapra kerülve különleges művészi és kulturális élményekkel gazdagítják a nézőket, illetve a gyűjtőket, egy platformra hozva a más-más területeken működő művészek munkáit, és különböző történelmi, irodalmi, sporttal kapcsolatos évfordulók felidézésével kultúrtörténeti ismeretterjesztő szerepet is ellátnak. Laci bácsi gyűjtői tevékenységének megszűnése nagy űrt hagy maga után, de emlékét ápoljuk és megőrizzük!
Ü.P.

SUMMARY

Dr. Kornélia Tóth Vas: Bookplates in the Early XVIth Century. In Memory of Albrecht Dürer

Bavarian painter, graphic artist, publisher, art theorist Albrecht Dürer of Hungarian descent (Nuremberg, 21 May 1471 – Nuremberg, 6 April 1528) was born 550 years ago. The subjects of his illustrations were mainly Biblical stories and the lives of the saints as well as portraits. The flowering of German copper engraving in the 15th century reached its peak with the works of Dürer. He was one of the first artists to create ex-libris.

Miklós Pálos: Minores, Miores

The "Minores, Miores" exhibition opened on 16th February 2021, on the occasion of the retirement of graphic artist Péter Ürmös. The exhibition took place in the Art9 Gallery, representing numerous graphics as well as several prints, printing blocks and photographs taken of the blocks.

Mária Rác: The Activity of Designer and Graphic Artist Mátvás Varga

Mátvás Varga (Budapest, 1 December 1910 – Szeged, 28 October 2002) was a graphic artist, set designer and costume designer of several performances and films; teacher and museum founder. He worked as a scenist at the Szeged Open-Air Festival for many years. He made a number of graphics including bookplates, occasional graphics, etc. He was the president of the Association of Friends of Small Graphic (KBK) in the 1960s.

Mária Rác: We Have Lost One of Our Most Active and Oldest Member and Friend

Dr. József Zenei, who was a pillar of the Association of Friends of Small Graphic in Szeged, deceased on 19th February 2021. As a many-sided person, not only did he teach in an elementary school but also liked holding presentations, reciting poetry, etc. He wrote a number of articles on art and had several bookplates to his name.

László Kékési, Jr.: Crumbs of Remembrance and Filling a Gap

Two-time Kossuth Award winner poet, writer, artist Lajos Kónya (1914–1972) was a frequent guest of graphic artist László Kékési. After the military service in World War II, Kónya taught in a mining town called Oroszlány which gave an inspiration for his mining-themed graphics, linocuts.

Dr. Kornélia Tóth Vas: Bookplates of Famous Collectors in the National Széchényi Library. Gyula Némedy (1881–1949)

Gyula Némedy was a lawyer, poet, art collector and patron of art in Szeged. He published several articles in connection with the fine arts. He obtained a collection of thousands of small graphics (mainly bookplates) as well as ca. 150 paintings. His collection includes works of artists from Szeged in large numbers.

Zsolt Várkonyi – Dr. Kornélia Tóth Vas: The Opus List of the Small Graphics of Károly Várkonyi (II.)

On the occasion of the approaching 20th anniversary of the death of Károly Várkonyi (1913–2001), we publish his entire small graphic opus list in the journal *Kisgrafika*, including the present issue. The list was compiled by Zsolt Várkonyi – the artist's son – based on the extant graphics and the artist's notes. The text was edited and prepared for publication by Dr. Kornélia Tóth Vas.

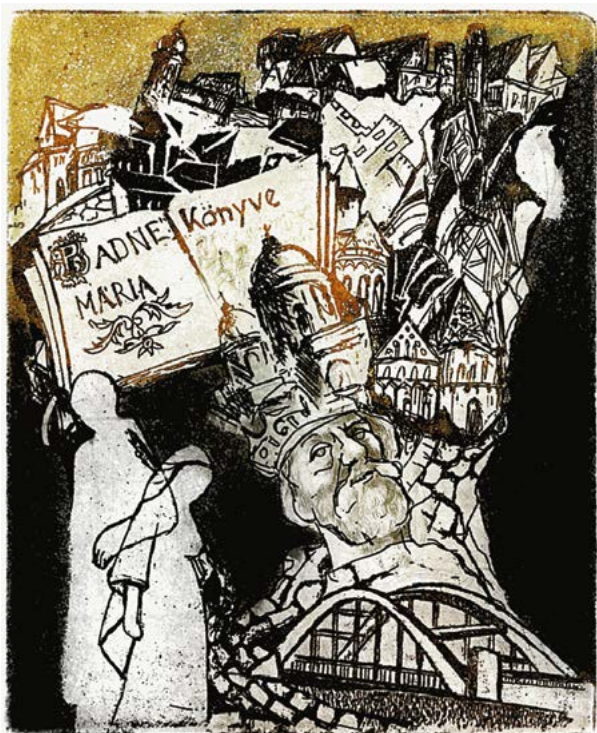
News, Press Review, Books, Society Matters

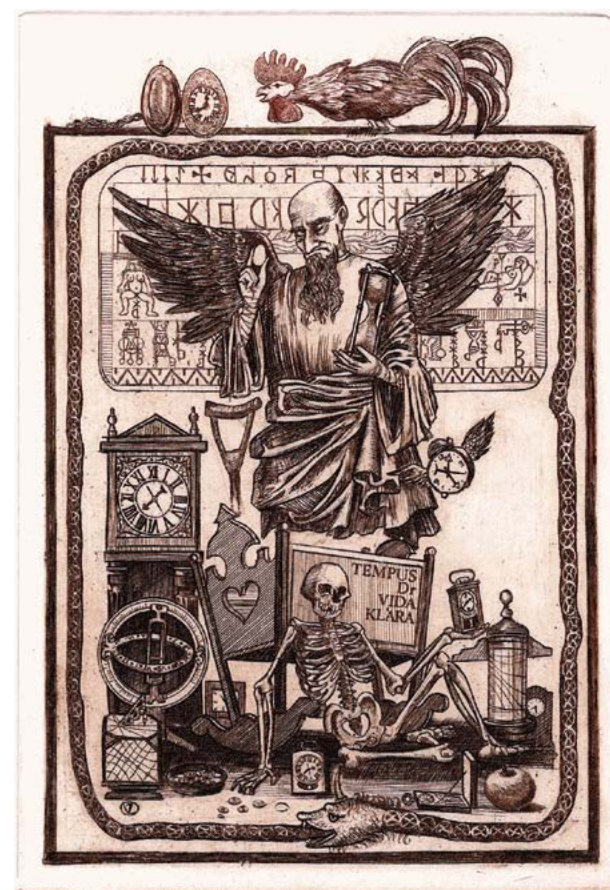
Vadász Endre rézkarca, C3 (1935), 116×77

Bánszki Tamás rézkarca, C3, 110×75

Baranyai Ferenc grafikája, C3/C4 (2020), 88×72

Vén Zoltán rézmetszete, C2 (1991), 141×96